

BETÆNKNING

afgivet af

Lovudvalget

vedrørende

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at fremsætte forslag til ændring af landstingsloven om valg til kommunalbestyrelser, bygdebestyrelser og menighedsrepræsentationer, hvorved der i landstingsloven indsættes en bestemmelse svarende til § 2 i landstingsloven om valg til Grønlands Landsting.

Afgivet til forslagens 2. behandling

Lovudvalget har under behandlingen bestået af:

Inatsisartutmedlem Harald Bianco, Inuit Ataqatigiit, formand
Inatsisartutmedlem Isak Hammond, Inuit Ataqatigiit, næstformand
Inatsisartutmedlem Akitsinnguaq Olsen, Siumut
Inatsisartutmedlem Aleqa Hammond, Siumut
Inatsisartutmedlem Andreas Uldum, Demokraterne, udvalgssuppleant

Lovudvalget har gennemgået nærværende forslag efter Inatsisartut's 1. behandling.

Beslutningsforslaget

For at kunne stemme og for at kunne stille op til et kommunalvalg skal man – som reglerne er i dag – have haft fast bopæl i Grønland i mindst 6 måneder forud for valgets afholdelse.

Anderledes stiller det sig med hensyn til valg til Inatsisartut. Også her gælder som udgangspunkt et krav om mindst 6 måneders fast bopæl i grønland forud for valget, men § 2 i Landstingslov nr. 9 af 31. oktober 1996 om valg til Grønlands Landsting, dispenserer for dette krav, for visse (nærmere afgrænsede) grupper af personer, der i en periode opholder sig uden for landet, herunder blandt andet studerende. Blot er det et krav, at de pågældende forud for fraflytningen har været tilmeldt folkeregisteret i mindst 2 år.

For de, som for en periode har måttet bosætte sig uden for landet, er muligheden for at deltage i et valg, således forskellig, alt efter om der er tale om et kommunalvalg eller et valg til Inatsisartut.

Forslagsstiller finder, at denne forskel er uhensigtsmæssig, og foreslår at en undtagelsesbestemmelse svarende til § 2 i landstingsloven om valg til Grønlands Landsting indføres i den kommunale valglov (*Landstingsloven om valg til kommunalbestyrelser, bygdebestyrelser og menighedsrepræsentationer*).

Dette vil indebære, at der for så vidt angår valg til kommunalbestyrelser gøres undtagelse fra kravet om fast bopæl i Grønland i mindst 6 måneder forud for valget, for følgende grupper:

- a) Personer, som opholder sig uden for Grønland i uddannelsesøjemed.
- b) Personer, som opholder sig uden for Grønland af helbredsmæssige årsager.
- c) Personer, som opholder sig i Danmark, af hensyn til varetagelsen af hvervet som folketingsmedlem, valgt i Grønland.
- d) Personer, som opholder sig i udlandet som repræsentant for Grønlands Selvstyre.
- e) Personer, som opholder sig uden for Grønland uden at være omfattet af gruppe a-d, men som har en tilsvarende tilknytning til Grønland
- f) Ægtefæller, som bor sammen med personer, som er omfattet af gruppe a-e.

Dette vil samtidig få virkning også i forhold til valg til bygdebestyrelser og menighedsrepræsentationer.

Lovudvalgets overvejelser

Lovudvalget finder det umiddelbart nærliggende at harmonisere reglerne om valgret og valgbarhed i de to nævnte regelsæt (og vel tilsvarende i landstingsloven om borgerråd), således at forskelle kun forekommer i det omfang, dette er særligt begrundet.

Der kan i den forbindelse dog muligvis være grund til at sondre mellem stemme- og opstillingsret efter hjemvenden til Grønland, og de regler, der gælder for stemme- og opstillingsret i perioder med bopæl uden for Grønland.

1) Stemmeret og opstillingsret efter hjemvenden til Grønland:

Lovudvalget finder det umiddelbart ikke velbegrundet, at studerende og andre, som for en periode har måttet bosætte sig uden for Grønland, først 6 måneder efter deres hjemvenden til Grønland kan opnå stemmeret og opstillingsret i forbindelse med valg til kommunalbestyrelser, bygdebestyrelser og menighedsrepræsentationer.

Uanset at de pågældende kan have været bosat i andre lande gennem en længere årrække, må de fortsat anses at have en særlig tilknytning til Grønland, som adskiller dem fra nytillflyttere fra andre dele af rigsfællesskabet, for hvem der gælder en ”karensperiode” på 6 måneder.

Uden en sådan karensperiode gives de pågældende ganske vist mulighed for rent midlertidigt og kortvarigt at vende tilbage til Grønland, alene med henblik på at søge at påvirke udfaldet af et valg. Risikoen for utilbørlig påvirkning af et valg synes dog at være så begrænset, at den må betegnes som teoretisk snarere end reel.

Udvalget vil således kunne tilslutte sig, at der – i lighed med hvad der er gældende for valg til Inatsisartut – for visse grupper gøres undtagelse fra kravet om 6 måneders bopæl i Grønland forud for valget, således at de pågældende umiddelbart efter at være flyttet tilbage til Grønland opnår stemmeret og opstillingsret i forbindelse med valg til kommunalbestyrelser, bygdebestyrelser og menighedsrepræsentationer.

2) Stemmeret og opstillingsret *forud* for hjemvenden til Grønland:

Spørgsmålet om stemmeret og opstillingsret under bosættelse uden for Grønland forekommer mere kompliceret.

Som reglerne er i dag, har en borger, der for at uddanne sig, bosætter sig i f.eks. Danmark eller U.S.A., ret til at stemme og til at stille op til et valg til Inatsisartut.

Hvis den pågældende borger opnår valg til Inatsisartut, må Inatsisartut betale for vedkommendes rejse til og fra Inatsisartut's samlinger.

Hvis tilsvarende regler indføres for så vidt angår valg til kommunalbestyrelser, bygdebestyrelser og menighedsrepræsentationer, vil også disse organer i forbindelse med møder skulle betale rejse- og opholdsudgifter for eventuelle medlemmer, som er indvalgt uden at have bopæl i Grønland.

Men hvor Inatsisartut normalt kun samles 2 gange om året, samles en kommunalbestyrelse vel typisk en gang hver måned.

De udgifter, som stemmeret og opstillingsret, under bosættelse uden for Grønland vil kunne påføre de lokale folkevalgte organer, vil således kunne være ganske betydelige. Blot et enkelt kommunalbestyrelsesmedlem med bopæl i Danmark vil let kunne koste Qaasuitsup Kommunia mindst 200.000 kr. i rejse- og opholdsudgifter om året. Et kommunalbestyrelsesmedlem med bopæl i USA vil kunne påføre kommunalbestyrelsen endnu større rejse- og opholdsudgifter, antageligt mindst 300.000 kr., svarende til et helt Inatsisartutudvalgs årlige rejsebudget.

Menighedsrepræsentationer skal i henhold til gældende regler mødes mindst 2 gange om året, men en del menighedsrepræsentationer mødes antageligt tiere, og må desuden antages at have et budget for mødeudgifter, som er betydeligt mindre end det tilsvarende budget for en kommunalbestyrelse.

Forslaget er således ikke uden økonomiske konsekvenser, hvilket naturligvis må indgå i overvejelserne.

Det kan også overvejes, om de hverv, som er omfattet af den kommunale valglov (*Landstingsloven om valg til kommunalbestyrelser, bygdebestyrelser og menighedsrepræsentationer*), i praksis vil kunne varetages på forsvarlig vis med bopæl i et andet land. Sat lidt på spidsen kunne man spørge, om nærdemokrati kan udøves på fjerndistance? Om arbejdet i f.eks. en kommunalbestyrelse kræver en mere fast forankring i lokalmiljøet?

Man kunne måske også spørge, om det er rimeligt, at en studerende fra Qaasuitsup Kommunia, som flytter til Sermersooq for at læse på seminariet, ikke kan bevare adgangen til at stemme og opstille til et kommunalbestyrelsesvalg i den kommune, hvor han kommer fra, hvis vi tillader valgdeltagelse for den, som i stedet vælger at studere i Danmark eller Belgien?

Ovenstående illustrerer, at spørgsmålet om stemmeret og opstillingsret, under bosættelse uden for Grønland ikke er så enkelt endda. Både økonomiske, praktiske og principielle forhold bør overvejes.

Lovudvalget har noteret sig, at Naalakkersuisut har indledt en gennemgang af regelsættene for hhv. valg til Inatsisartut, og valg til kommunalbestyrelserne, bygdebestyrelserne og menighedsrepræsentationerne samt valg til borgerrådet i Pituffik med henblik på en harmonisering og modernisering heraf.

Naalakkersuisut har i sit svarnotat tilkendegivet, at Naalakkersuisut er opmærksom på den problemstilling, som er rejst af forslagsstiller, og at denne vil blive inddraget i det videre arbejde.

Indstilling

Efter at have overvejet forslaget og dets implikationer, kan Lovudvalget tilslutte sig dette, såvel hvad angår retten til valgdeltagelse før som efter hjemvenden til Grønland.

Et enigt udvalg indstiller derfor forslaget til vedtagelse.

Med disse bemærkninger overgiver Lovudvalget forslaget til 2. behandling.

Harald Bianco,
Formand
Inuit Ataqatigiit

Isak Hammond
Inuit Ataqatigiit

Aleqa Hammond
Siumut

Akitsinnguaq Olsen
Siumut

Andreas Uldum
Demokraterne